

מראי מקומות - יומא

לט:

ד. אמר רבי ינאי עליית גורל מתוך קלפי מעכבת וכו' נחלקו רבי ינאי ורבי יוחנן האם הגרלה מעכבת או לא, ולמסקנא (ריש מא.) הקשו על הסובר הגרלה מעכבת (בדעת ר' יהודה). והרמב"ם (עבודת י"כ ג, ג) פסק שהגרלה מעכבת אף שאינה עבודה, והנחה מעכבת, לפיכך הנחה כשרה בזר, אבל עליית הגורלות פסולה בזר. ותמה הלחם משנה, שהרי לקמן (מב.) אמרו ששחיטת פרו כשרה בזה, ואף שכתוב בה אהרן וחוקה, כיון ששחיטה אינה עבודה, הרי היא כשרה בזר. ומוכח שדבר שאינו עבודה אינו טעון כהן, אף אם הוא מעכב. ותירץ, ששחיטה אינה עבודה כלל, שנוהגת בחולין ובנשים ועבדים, מה שאין כן הגרלה לא אמרו שאינה עבודה אלא משום שיש מאן דאמר הסובר שכשרה בסגן.

והמקדש דוד (כ"ד, ג) ביאר באופן אחר, ששני ענינים יש בעשיית הגורל, עצם עבודת הגורל, וגם קביעת השם על השעירים. על כן, אף אם היינו אומרים שעשיית הגורל מצד עצמה אינה עבודה, וכשרה בזר, אבל צריך כהן גדול משום שרק הוא יכול לקבוע את השם על השעירים, ואם קבע אותן זר אינו מועיל. אכן אם הגרלה אינה מעכבת, נמצא שרק על ידי קריאת השם של הכהן גדול נעשה קביעות על השעירים. וכיון שאם הגריל אחד שאינו כהן גדול, ולאחר מכן בא הכהן גדול וקבעו באופן אחר, אין הגורל כלום, נמצא שודאי יכול זר לעשות הגורל, שהרי אינה עבודה, וגם אינה קובעת שם על השעירים, שהרי אינה מעכבת. אבל אם הגורל מעכב, והוא הקובע השם על השעירים, כיון שאינו בזר, לכך צריך שהגורל יהיה על ידי הכהן גדול, אבל מצד עצם עבודת הגורל אין צריך, שהרי באמת אינה עבודה.

א. בכל יום הכפורים מזדמן לי זקן אחד וכו' הקשו בירושלמי (פרק ה', הל' ב'), שהרי כתוב (ויקרא טז יז) 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו', ודרשו שאף מלאכים שכתוב בהן (יחזקאל א י) 'ודמות פניהם פני אדם' לא יהיו באהל מועד, וכיצד נכנס שם אותו זקן. והשיבו בגמרא, שמנין שאותו זקן היה אדם 'אני אומר הקב"ה היה'.

ב. עשר פעמים מזכיר כהן גדול את השם הרא"ש (פ"ח, ס"י י"ט) כתב בשם רב האי גאון שהזכיר שם של מ"ב אותיות. אבל הרא"ש חולק עליו, שהרי בגמרא למדו מהזכרת השם בעגלה ערופה, ושם היה שם של ארבע אותיות, ואין לשנות, אלא כמו שנכתב בפסוק הוא מזכירו, אלא שמזכירו ככתבו, והוא נקרא שם המפורש.

ג. הסגן וכהן גדול מכניסין ימיניהן לקלפי תמהו התוספות ישנים, כיצד הכניס הסגן את ידו לגורל, והלא למסקנא לדעת רבי יחנן הגרלה מעכבת, ואם עבודה היא, הרי אינה כשרה אלא בכהן גדול. ותירצו, שאינה עבודה כל כך, שהרי על ידי הכהן גדול מתבררין השעירין, ואמרו שהגרלה אינה עבודה. ובמקדש דוד (כ"ד, ג) ביאר על פי דברי הגבורת ארי, שכיון שעל ידי העלאת הכהן גדול אחת מהגורלות מתבררין שני השעירים, נמצא שהעלאת הגורל האחר אינה עבודה כל כך. ויש לעיין האם כוונת התוספות ישנים לשני תירוצים שונים, או שצירף שתי הסברות, וראה במקדש דוד שם שצריך את שתי הסברות, עיין שם. והריטב"א כתב, שתנא זה סובר הגרלה אינה עבודה, או שאפילו אם היא עבודה, כיון שכשירה בשמאל של הכהן גדול, על כרחנו שאין בה חובת כהן גדול. ובתוספות רי"ד כתב, שסוגייתנו סוברת שהגרלה אינה מעכבת.